

Pakolaiskriisi Saksassa – Järjellä ja sydämellä

Flüchtlingskrise in Deutschland – Mit Herz und Verstand

Carta.info - Laurent JOACHIM – Translation / Suomennos Rebekka SUNINEN-JÄRVILUOTO

Saksan avosylin vastaanottama pakolaismäärä ei suuruudestaan huolimatta pysty tyhjentävästi vastaamaan kysymykseen siitä, miten rauhaa ja hyvinvointia saataisiin tasapuolisesti jaettua maailmassa. Tarvitaan ajatusmaailman muuttamista niillä tahoilla, jotka ovat vastuussa turvallisuuspolitiikasta, köyhyyttä vastaan taistelemisesta ja kehitysyhteistyöstä.

Viimevuosina tapahtuneet rajojen avaamiset ja niistä alkanut massiivinen pakolaistulva ovat tuoneet yleismaailmalliset ongelmat kuten sodan ja köyhyyden myös eurooppalaisten ristiksi, eikä loppua ole näkyvissä. Padon murtuminen oli väistämättömästi edessä ja siinä hätätilassa Saksan hallinto reagoikin epäkohtiin, joista muut läntiset maat yrittivät olla välittämättä, - huolimatta hälytysmerkeistä, jotka ovat jo puoli vuosikymmentä olleet tiedossa.

Syyskuun neljännen päivän tapahtumien jälkeen hallitus on neuvottomana ajanut Saksan ulko- ja sisäpoliittisesti tulenarkaan tilaan. Saksan ja Euroopan vastaanottovalmius ei ole organisatorisista ja sisäpoliittisista syistä rajaton. Jos rasitamme sitä yli voimien, vain noudattaaksemme itsesäätämiämme periaatteita, ilman että pystymme toteuttamaan niihin liittyviä käytännön arkielämää koskevia lupauksia, teemme itsellemme karhunpalveluksen.

Tulevaisuutta silmälläpitäen pitäisi hallituksen tehdä pakolaiskriisiä ja sen rahoitusta koskevia päätöksiä nimenomaan ihmisarvoisesti ja yhteisvastuullisesti, mutta myös sisä- ja ulkopoliittisen tilanteen vakauttamiseksi, ilman että erinäiset lobbaus- yhdistys- ja pienryhmittymien vaatimukset liikaa vaikuttavat päätöksentekoon. Heikommassa asemassa olevien kansalasten asema on kiristynyt jo yli kymmenen vuoden ajan, joten huonosti johdettu massamuuttoliike saattaa sysätä yhteiskunnan kestokykyensä äärirajoille.

2 - Poliittisen keskustelun raaistuminen

Ensisijainen turvallisuuskysymys joka pakolaiskriisiin liittyy, on epäilemättä uhka saksalaisen yhteiskunnan jakautumisesta sekä poliittisen keskustelun raaistuminen. Se kulkee käsi kädessä salonkikelpoiseksi tulleiden kansalaisliikkeiden syttymisen kanssa, jotka taipuvat vahvasti niin oikeistopopulismiin kuin oikeistoradikalismiin ja nauttivat jo melko suuren kansanosan kannatusta.

Noin viidesosa kansalaisista tuntee itsensä köyhtyneiksi ja epävarmoiksi viimeisten kymmenenvuoden työmarkkina- ja sosiaalipoliittisten muutosten takia, jolloin poliittiset haaskalinnut haistavatkin helpon saaliin. Valtionvastaiset voimat niittävät satoa turhautuneiden kansalaisten riveistä, ja käyttävät pakolaiskriisiä hyväkseen kiihdyttämällä syvää ja pitkäaikaista tyytymättömyyttä jo valmiiksi turhautuneiden kansalaisten keskuudessa. Siihen liittyy sellaisten perinteisten puolueiden ja/tai valtaa pitävien elitististen ryhmien auktoriteetin menetys, joita tähän asti on pidetty valtion edustajina, eivätkä he nauti enää tärkeiden vähemmistöryhmien kunnioitusta, koska eivät voi enää taata niille perustuslainmukaista valtionjärjestystä.

Valtionhallinnon ensisijainen tehtävä olisi säilyttää kaikkien instituutioidensa johtamis- ja toimintakyky, jotta se pystyisi tehokkaasti vaikuttamaan populistisia keskipakoisvoimia vastaan.

Alueilla, missä hallinto vetäytyy näistä tehtävistä, näyttäytyy se kriittisten kansalaisten silmissä tehottomana tai jopa korruptoituneena, ja juuri se saa aikaan äärioikeistomielisten, usein väkivaltaan taipuvien voimien kunnostautumisen, jolloin he asettavat mielellään valtion mahtiaseman kyseenalaiseksi.

Demokraattisen valtion tehtävä on suojella kansaisiaan ja luoda säännöt järjestäytyneitä yhteiselämää varten. Sellaisen valtion tehtävä on myös huolehtia niiden asukkaiden vahingoittumattomuudesta, jotka luovuttavat kohtalonsa tämän valtion käsiin. Sen lisäksi on pystyttävä takamaan sekä lyhyt- että pitkäaikaisesti mielekkään elämän edellytykset, jotta nämä uudet kansalaiset eivät myöhemmin käänny yhteiskuntajärjestystä vastaan. Jokaisen vastaanotetun pakolaisen kohdalla on kysymys kummankin puolisesta, pitkäaikaisesta ja kattavasta sitoumuksesta, jolla myös luodaan vastaava riippuvuussuhde.

Sen takia ei valtiovallan iskulausetta ”Kyllä tästä selvitään (ja sillä selvä)” voida tarjoilla kansalle noin vain. Heidän pitää selittää kansalaisille mistä maa aikoo selvitä ja miten se tehdään (eli onko kyseessä lyhytaikainen turvapaikka vai pitkäaikainen yhteiskuntaan sulautuminen).

Suuri konfliktinvaara uusien tulokkaiden ja maan omien asukkaiden välillä piilee sellaisten hyödykkeiden jakamisessa kuten työ, sosiaalitet ja järkevähintaiset asunnot. Esimerkki asuntomarkkinoilta: Pestel-instituutin vuonna 2015 julkaiseman tutkimuksen mukaan pitäisi Saksaan rakentaa vuoteen 2020 mennessä 400.000 uutta asuntoa vuodessa, jos oletetaan maahan tulevan miljoona pakolaista vuodessa (heistä noin 300.000 työnperässä tulleita ja 700.000 turvapaikanhakijaa). Ei mikään helppo tehtävä, koska tämän tutkimuksen mukaan esimerkiksi vuonna 2015 rakennettiin 140.000 asuntoa liian vähän. Tämän kovin ongelmallisen asuntopulan ratkaisemiseksi ei tietenkään ole nopeita vastauksia. Mutta eihän se ole eettisestikään oikein että pakolaiset joutuvat asumaan pitkän aikaa lähes asumiskelvottomissa oloissa. Se saattaa ennen pitkää myös muuttua katkerien pettymysten ja yhteiskuntaa halveksivien asenteiden patenttireseptiksi.

3 - Pakolaisten avustamisesta taloudellinen elvytysohjelma Saksalle?

On myöskin oletettavaa, että työelämään sopeutuminen ja elintason saavuttaminen tulee jäämään kauas pakolaisten omista unelmista. On selvää että uusien tulokkaiden myötä tulee syntymään myös uusi työalan sektori, joka hyötyy halpa- ja osittain jopa pakkotyövoimasta. Ehkä joillekin ihmisille saksalaiset työmarkkinat tarjoavat parempaa mitä heillä kotimaassaan oli, mutta suurimmalle osalle uusi alku tarkoittaa ainakin ensin siirtymistä alempaan sosiaaliluokkaan.

Suurimmat hyötyjät tulevat loppujen lopuksi olemaan Saksan tärkeimmät talouselämän vaikuttajat - tämä hallituksen niin epäitsekäältä vaikuttava ele koituu heidän edukseen. Jos suhteutetaan tämänhetkinen nuorten maahanmuuttajien valtava määrä Saksan talouden nykyiseen tilaan, saavutetaan se vaatimus, jonka jo 2010 eräs Saksalainen talouselämänyhdistys esitti, vaatien työvoimareservien ja kuluttajapohjan laajentamista - hallituksen suostumuksella tai ilman. (Lehden *Wirtschaftswoche* otsikko toukokuussa 2015: „Prognos AG: Saksasta puuttuu 1,8 miljoona työntekijää.“ Prognos AG on riippumaton yhteiskunnallisten asioiden, politiikan ja talouden tutkimuskeskus).

Mutta olisi sekä poliittisesti että moraalisesti kammottavaa, jos pakolaista yleisesti hyväksikäytettäisiin altavastaajana tai jos pakolaiskriisiä käytettäisiin poistamaan sosiaalivaltion edut

kaikilta kansalaisilta, kuten Müncheniläisen talouselämää tutkivan instituutin (ifo) johtaja Hans-Werner Sinn lehdessä *Die Zeit* 9.10.2015 ehdotti: "Otetaan vain pakolaisilta minimipalkka pois. Maksetaan työnantajalle palkkatukia. Tai sitten lasketaan minimipalkkaa kaikilta." Jos liittohallitus vaatii ja myös tukee maahanmuuttajien sopeutumista saksalaiseen yhteiskuntaan, ei sen kovalla vaivalla hankittua perusturvaa voida tältä uudelta kansalaisryhmältä evätä. Muutoinhan se olisi hallituksen siunaamaa orjatyövoimaa. Perusturvan pienentäminen tai jopa poistaminen sillä syyllä että rahaa tarvitaan pakolaisten tukemiseen, vahvistaisi turhanpäiten tietyn kansanosan kapinaa.

Jos tarkkaan ajatellaan, ei myöskään valantehneiden syyrialaisien lastenlääkäreiden vastaanottaminen ole mielekästä. Sellainen touhu on enemmänkin yksipuolista ja eniten siitä hyötty vastaanottava maa. Alkuperämaalle lastenlääkäreiden (tai teknikoiden, sairaanhoitajien, jne.) menettäminen on katkera isku: Syyrian valtio (lue: Syyrian kansa) on uhrannut omaisuuden e.m. työvoiman kouluttamiseen, jota taas Syyriaan jäänyt kansanosa tarvitsisi kipeästi. Sen sijaan vastaanottajamaa saa nauttia näiden lääkäreiden erikoisosaamisesta eikä hintana ole sen enempää kuin kielikurssien ja mahdollisesti lyhyen jatkokoulutuksen kustantaminen heille. Jos näitä alkuperäismaita, jotka kärsivät sodasta, nälänhädästä ja kurjistumisesta, oikeasti haluttaisiin tukea, pitäisi lääkäreitä mieluummin tukea paikanpäällä tai heti rajan takana, tarjoten heille niin rahallista, materiaalista kuin turvallisuusteknistä tukea.

Toinen tosiseikka on myös että kaikki pakolaiset, olivatpa he oleskeluluvan saaneita tai sitä odottavia, käyttävät rahaa palveluihin, jota kautta se virtaa takaisin Saksan talouselämään. Poisluettuna tietenkin ne summat, joita he lähettävät perheidensä ja lähipiirinsä tukemiseksi kotimaahansa. Saksa, jonka väestö vanhenee ja syntyvyys vähenee, tulee hyötymään suurissa määriin nykyisestä kansanvaelluksesta. Tältä kantilta tarkasteltuna voi pakolaiskriisin taloudellisen peittoamisen nähdä massiivisena elvyttämishjelmana. Ensimmäisenä hyötymään pääosin elintarvikkeiden tuottajat ja jälleenmyyjät kuten myös asuntomarkkinat, mutta myöhemmin tulevat hyötymään myös muut talouselämän sektorit, kun muutoin jo saturoituneille markkinoille tuodaan uusia, potentiaalisia ostajia. Pakolaiskriisin rahoittaminen kantaa hedelmää myös pidemmällä tähtäimellä: se luo työpaikkoja lisää monille ammattialoille (mm. kielenopettajat, sosiaalityöntekijät, viranomaiset, hallinto- ja hoitoalantyöntekijät), joita tarvitaan maahanmuuttajien sopeuttamiseen. Kummatkin komponentit tuovat tullessaan keinotekoisien kasvun ja sitä kautta myös jälleen rahoittavat verotaakkaa. Sen takia pakolaisten todellinen hinta on vain pieni murrososa niistä multimiljardisummista, jotka parhaillaan ovat kierrossa.

Kaikki tämä investoitu raha ei kuitenkaan poista vainoa, joka pakolaistulvan on aiheuttanut. Sillä hoidetaan vain pienen sodanrunteleman ihmisryhmän oireita, sen sijaan että luotaisiin enemmän positiivisia ja tulevaisuutta varmistelevia kehitysaputoimenpiteitä paikan päällä. Taktiset ratkaisut vedetään strategisten ratkaisujen edelle. Se ei ole hyvä lähtökohta.

4 - Ensiapu ei valitettavasti takaa parempaa tulevaisuutta

Se syy, jonka takia ihmiset riskeeraavat ruumiillisen ja sielullisen hyvinvointinsa paon rasiuksilla ja suostuvat eroon perheestään ja kotimaastaan, ei aina ole pelkästään sota, vaan usein myös sanoinkuvaamaton kurjuus ja taloudellinen näköalattomuus, olkoonpa ne seurausta sodasta (kuten Lähi-Idässä) tai valtion epäonnistumisesta (kuten Balkanissa). Turvapaikan tarjoamiselle ja muuttoliikkeelle on siis kyllä hyvät syyt. Eräs darwinilaiselle opille perustuva pakolaisten vastaanottamisen peruste, jota parhaillaan toteutamme, on maltillinen ja ennakoiva ulko- ja turvallisuuspolitiikka, joka ottaa kaikkien ihmisten ihmisarvon huomioon, ei siis vain niiden, jotka

ovat jo selvinneet rajan tälle puolelle. Ja se on vähemmän johdonmukaista kuin mitä propagoidaan. Nykysaksalainen hätäratkaisupakolaispolitiikka ei kykene alkuunkaan ratkaisemaan Euroopan ääri rajoilla vallitsevaa äärimmäistä kurjuutta. Jos ajan myötä kehittyisi puoliläpäisevä sydän-Euroopan linnoitus, joka jättäisi sen reuna-alueet yksin vajoamaan sotaan, köyhyyteen ja kaaokseen, voisi sillä olla katastrofaaliset seuraukset. Pakolaislailta, joka syrjii köyhyyttä pakenevia puuttuu selkeä päämäärä, jolla lähtömaiden kurjuutta ja hätää voitaisiin helpottaa. Sen takia pakolaisuuden syyt pysyvät kautta aikojen muuttumattomina. UNO:n mukaan elää tätä nykyä 172 miljoonaa ihmistä sodan keskellä ja samaan aikaan FAO:n mukaan (Yhdistyneiden kansakuntien ravitsemus- ja maanviljelyorganisaatio) 795 miljoonaa ihmistä kärsii nälänhätää. Kummatkin olosuhteet saattavat tarkoittaa väkivaltaista kuolemaa. Joka tapauksessa tuollaiset olosuhteet oikeuttavat toivomaan parempaa ja turvallisempaa elämää. Turvapaikan myöntäminen ei siis voi olla ainoa ja oikea ratkaisu, eikä saa korvata kehitysaputoimenpiteitä alkuperämaissa. Jos todella halutaan taata kaiken kattava avustaminen, on se 7,4 miljardia euroa, joka liittohallituksella on taloudellista yhteistyötä sekä kehitystyötä varten vuonna 2016 käytettävissä, kuitenkin vain pisara erittäin kuumaksi käyneelle kivelle. Ja kuitenkin se on huomattavasti enemmän kuin vastaava summa vuonna 2015. Vertailun vuoksi: Vuonna 2016 oli valtionbudjetti 316,9 miljardia euroa josta eläkkeitä varten oli varattu 55,4 miljardia euroa. Se on yli seitsenkertaa enemmän kuin valtion kehitysapua varten varattu summa. Eläkkeitä jopa kohotettiin - ja huomatkas: maassa, jossa on vain 80,1 miljoonaa asukasta.

5 - Tasa-arvoinen markkinoillepääsy ja kehitysapu

Pakolaisten jaottelu sota- tai köyhyysspakolaisiin, on oikeastaan sama asia kuin lain varjolla jaetaan eloonjäämismahdollisuuksien jakaminen. "Ensimmäisestä maailmasta" "kolmanteen maailmaan". Mutta eikö olisi järkevämpää käyttää Saksan liittovaltion ja Euroopan resursseja siihen, että muita alueita maailmassa kehitettäisiin taloudellisesti ja muutoinkin tuettaisiin. Vain jos maailma tulee sosiaalitaloudellisesti tasa-arvoisemmaksi, ja sitä kautta aimoannoksen rauhanomaisemmaksi, voidaan peitota monta nykyistä epäkohtaa.

Viimeksi mainittu voi tosin toteutua vain jos vuosikymmenien ajan rikkaat valtiot investoivat massiivisesti ja koordinoitusti, sekä huolehtivat siitä että nämä rahoitukset päätyvät suoraan kunnallisille elimille ja projekteille, ja joilta edellytetään rahojen käyttämisessä myös demokraattista ja rauhanomaista toimintaa. Kunnallisilla tasoilla on yleensä vahva taipumus toimia järkevästi ja avustuksien oikeata käyttöä pystytään helposti valvomaan. Jos sitä vastoin kehitysapua maksetaan kriisivaltioiden ylemmille viranomaisille, päättyy se usein korruption ja nepotismin suohon.

Taloudellisesti nääntyneille kriisimaille tulee myös suoda tasapuolinen pääsy meidän markkinoillemme, joka mahdollistaa tasa-arvoiset näkymät kaupanteolle. Länsimaiden nykyiseen käytäntöön kuuluu työvoiman ostaminen polkuhinnalla Aasiasta, raaka-aineiden hankkiminen Afrikasta keinotekoisesti halvennetuilla hinnoilla, kehitysmaiden sisämarkkinoiden pakottaminen polvilleen näennäisesti tuetuilla maataloustuotteilla ja samaan aikaan omien markkinoiden sulkeminen määräyksillä, jotka luovat haittapuolia. Tästä taas seuraa se, että verorahoilla hankittuja avustuskuljetuksia otetaan käyttöön, jotka kuitenkin useimmissa tapauksissa saattavat kehitysmaiden paikalliset markkinat jälleen pulaan. Tällaisesta kierteestä on päästävä eroon, koska se useimmiten on syytä moniin kriiseihin ja köyhyyden kehittymiseen. Ihan jo oman etunsa nimissä Eurooppa ei saa paeta vastunottamista sen reuna-alueiden rauhasta ja rikkauden tasapuolisesta jakamisesta maailmassa.

Kaiken kaikkiaan täytyy globaaliin kehitysapuun ja rauhanrakentamisyhteyksiin tarttua olennaisesti

ennakoivimmin kuin nykyään tehdään - jotta saataisiin ratkaisumalleja maailmanlaajuisiin uhkakuviin (kuten rajojen yli leviävät sisällissodat, kapinat, terrorismi, köyhyys, nälänhätä, luonnonkatastrofit). Tämä kaikki pakottavasta reaalipolitiikasta huolimatta, jonka mukaan kulkureitit on pidettävä auki ja raaka-aineisiin käsiksi pääseminen on taattava. – Siihen tarvittavat taloudelliset mahdollisuudet on kasvatettava eettisiä ja turvallisuuspoliittisia tarpeita vastaaviksi.

Nykyiset välineet ja visiot eivät lähellekään riitä siihen että pakolaistulva pystyttäisiin peittoamaan ilman että Eurooppa todellakin suljetaan - vaikka tätä sulkemista kosmeettisesti kaunisteltaisiinkin asettamalla Turkki Euroopan portinvartijaksi tai siten, että mielivaltainen politiikka luokittelee sotaan mukaan vedetyt maat turvallisiksi lähtömaiksi. Luultavasti tulemme vapaaehtoisesti luopumaan hyvinvointimme osista positiivisen sopeutumisprosessin kautta tai sitten autamme muita maita saavuttamaan elintasomme - ympäristöä ja raaka-ainevarantoja unohtamatta. Muuten nykyinen pakolaiskriisi on vain esimakua mullistuksesta, joka tuskin tulee olemaan väkivallaton, ja joka johtaa maailman uudelleenmuotoutumiseen - kaikkien maailman ihmisten kustannuksella, niidenkin, jotka puolustavat rauhaa ja hyvinvointia. Aktueili pakolaiskriisi, joka muistuttaa sitä, joka johti Berliinin muurin murtumiseen 1989 – ei ole mitään muuta kuin jaloilla äänestämistä, sen takia se pitäisi myös ymmärtää poliittisena kannanottona. Ulkomaailma, joka on jo kivun ja kärsimyksen yllirasittama, muistuttaa meitä nyt siitä, että me "ykkösmaiden kansalaiset" olemme jo vuosikausia sulkeneet silmämme ja käyttäneet niitä häikäilemättömästi hyväksemme lisätäksemme omaa hyvinvointiamme. Nämä maat muistuttavat meitä nyt siitä, että heillä ei mene ollenkaan hyvin ja että tulevaisuus on sidottu tuntuvin seurauksin yhteiskuntamalliimme, niin yhteisö- kuin yksilötasollakin.

**Suomennos saksasta / Translated from German by Rebekka Suninen-Järviluoto
Berliini, huhtikuussa 2017 / Berlin, April 2017**

**Tämä juttu julkaistiin alkuperäisesti CARTA.info netti-lehdessä 24. tammikuuta 2016
This piece was first published on CARTA.info on January 21st, 2016.**

CARTA

POLITIK, ÖKONOMIE, DIGITALE ÖFFENTLICHKEIT

**Carta.info
Independent of the Year
Lead Awards 2016**

Original Publication: www.carta.info / Finnish Version: www.laurentjoachim.com